

Att leda lovsång

Ett material för lovsångsteamen på Livskraft

Att leda lovsång är såväl en konst som en vetenskap – ”konsten” består i att känna vad som ligger på Guds hjärta och ”vetenskapen” i att det finns vissa ramar som i vår tid är mer än behjälpliga för lovsångsledning. Min förhoppning är att här kunna delge några av dessa ramar för att lovsången på Livskraft skall bli en ljuv tillbedjan för vår Fader i himlen.

Visionen

Visionen som jag själv bär på som lovsångsledare kan formuleras: ”Att ge Herren ära genom att i lovsång leda människor in i tillbedjan.”

Detta är en vision som jag hittills aldrig har mött invändningar mot hos kristna. Många verkar tycka att den greppar något av vårt uppdrag som lovsångsledare. Kanske har man hört liknande uttryck lite för ofta så att man numera knappt reagerar på vad de verkligen innebär?

Visionen säger att Herren är ämnet för tillbedjan. Att vi inte enbart spelar utan leder människor från en punkt till en annan och att lovsång och tillbedjan inte behöver vara samma sak. Denna grundförståelse leder till att varken musiksmaken, hur bra jag själv hördes när vi spelade, och inte heller alltid vad folk sa efteråt eller antalet lyfta händer, är de viktigaste måttstockarna på kvalitén. Frågan är om Herren har blivit ärad av tillbedjande människor!

Teamet

Att bygga ett lovsångsteam är ett både andligt, socialt och musikaliskt bygge. Detta innebär att vi behöver se till att tid och resurser fördelas på alla dessa områden.

Det andliga bygget består i grunden av att alla i teamet vill tillbe Jesus med hela sitt liv. Detta är något som först och främst sitter i viljan, och är alltså inte samma sak som att alla har ”kommit lika långt”. Det är viktigt att teamet väljer att prioritera gemensam tillbedjan och förbön. En vanlig start för ett team på Livskraft har ofta varit att träffas efter lunch dagen innan lägret börjar, rigga och repa fram till kvällsmaten för att sedan ägna kvällen åt tillbedjan och förbön!

Även att bygga teamet socialt är viktigt. Gå igenom regler för teamet, t ex att man inte accepterar att ”gå runt och vara sur på någon” utan att man betämmer att alltid ta upp eventuella problem och irritationsmoment så länge de är små. Vi sysslar ju med något som vi verkligen bryr oss om, därav kan det vara känsliga frågor för oss! Tänk också på att ni bryr er om varandra och lär känna varandra. Vissa musikaliska lekar brukar kunna ha en socialt uppiggande effekt på oss lovsångsmusiker – detta är därför ett tips. En god grogrund för tillbedjan är goda relationer, vänskap och kärlek. Jesus sa som bekant att vi först skulle försonas med vår broder och sedan ge vår tempelgåva.

Det musikaliska bygget av teamet bör helst starta innan lägret. Att skicka ut noter, band och ett peppbrev i november gör att man snarare kan fokusera lägrets repningstillfällen på att arrangera låtarna än på att lära sig dem.

Låtval

Låtval kan man skriva många sidor om, men det viktigaste är att man har en tanke med hela passet som leder församlingen in i tillbedjan. Det finns många typer av låtar, och en nyckel är att göra ”väl tajmade, små tematiska pass” i det stora lovsångspasset. Därför delar man in låtarna under olika tema:

- *En inbjudan till tillbedjan*: Sånger som inbjuder till att lova Herren, t ex ”Värdig är Du” och ”Kom låt oss tillbe”.
- *Gudscentrerade låtar*: Förhoppningsvis bär alla lovsånger något av detta, men här tänker jag speciellt på de sånger som inte handlar om ”vad jag vill ge” eller ”hur jag känner det” utan sådana som förkunnar **hur Herren är**. Dessutom är det viktigt att texterna är direkt riktade **till** Honom och inte bara handlar om Honom. Då ges nämligen goda förutsättning för Gudsmötet, och många lovsångsledare vittnar om att man skall ge mycket tid till ”Gudscentrerade låtar” (nästan ”ju längre, desto bättre!”). ”Du är en god Gud” och ”Ära till Guds lamm” är exempel på sådana låtar.
- *Proklamerande låtar*: Det finns kraft i Jesu namn, och ibland kan vi därför på ett särskilt sätt proklamera Jesus och hans herravälde i lovsången. Vi tror att detta gläder Gud, men också att det har direkta konsekvenser för det andliga klimatet på lägret. Vi ser det också som ett led i att vi vill att Livskraft ska vara ett Jesuscentrerat läger. Två låtar av detta slag som betytt mycket genom åren är ”Hylla Jesus” och ”Det är fullbordat”.
- *Överlåtelse*: Här ges en tydlig möjlighet att ge respons till Gud. Kanske något som väckts genom de ”gudscentrerade låtarna”. Ett vanligt exempel på en överlåtelselåtar är ”Jag ger dig mitt liv”.
- *Helgelse*: En lovsång som är en bön om att få bli mer lik Jesus. T ex ”Gör mitt hjärta rent”.
- *Närhet*: Låtar som betonar hur ljuvlig Herrens närhet är eller är en bön om mer av Herrens närhet. T ex ”Du är så nära”.
- *”Helighet”*: Hör också hemma under kategorin ”Gudscentrerade låtar” men är mycket central både i bibeln och i många lovsångstraditioner. T ex Helig, Helig, Helig (vilken som helst av dem ☺).
- *Undervisande låtar*: Från psalmboken hittar vi en uppsjö med undervisande låtar som med livfulla arrangemang kan slå väl ut även på ett ungdomsläger. Det för också vidare något av traditionens rikedom gällande undervisande sånger. Också ett plus om de sjungs i du-form istället för ”om” Gud. T ex ”Jesus för världen” och ”Jag kommer för att tillbe”. (Se appendix för fler tips!)

Gud behöver inte en låtindelning i pass men vi kanske behöver det? När man planerar ett pass kan man först höra med mötesledaren om det finns något speciellt tema för mötet. Då kan det ofta vara bra att välja flera låtar som anknyter till temat för att mötet skall bli en helhet.

Ett vanligt kvällsmöte på livskraft brukar innehålla ett pass på cirka 20-30 minuter lovsång innan predikan. Detta är mina grundtankar:

Sök att hitta att hitta en linje som både ser till det tematiska i låtarna, dess tempo och ibland till tonarten. Inled gärna med en inbjudande lovsång för att sedan gå över i ett pass av ”Gudscentrerade” lovsånger. Sluta antingen där eller gå över i en avslutande lovsång som ger möjlighet till respons/överlåtelse/bön. Hoppa inte för mycket i tempo eller tematik. I lovsången bygg ett fokus t ex utifrån Guds storhet. Det blir enklare för oss människor att fokusera på en eller några sidor av Herren istället för att på varje pass försöka

täcka in allt Han är.

Efter predikan kan det vara gott att få ge respons på budskapet genom att ha någon eller några sånger av överlåtelse. Dock inte för många, utan försök att så fort du märker att responsen har kommit (hör till konstens område) gå över t ex i ett pass som fokuserar på att tacka Jesus för det han gjort. Dra gärna ner på volymen och tempot om lovsången blandas med förbön. Ha till sist två möjliga slut förberedda. Ibland är det bäst att stanna i det enkla och lågmälda, andra gånger bäst att ge möjlighet för en högljudd och fartfylld hyllning!

Våga göra en detaljerad lovsångsplan för varje kväll, som innan mötet delas ut till alla i teamet, overheadskötaren och ljudskötaren. Inkludera den exakta låtordningen och ibland t o m hur man börjar och slutar låtar. Så långt sträcker sig ramen. Jag tror inte att jag kan påminna mig om någon livskraftkväll som gått precis enligt pappret. Men ordningen kan ge trygghet även när man frångår ordningen. Har man en förutbestämd ordning och lovsångsledaren ändrar låtval är det ju mer troligt att lovsångsledaren överger ordningen av en god anledning! (Annars kan man tro att ledaren inte kunde komma på någon annan låt att spela, vilket kan vara fallet om man inte har någon bestämd ordning.) Du kan ju också tänka dig skillnaden i att vara OH-skötare med en bestämd ordning och därigenom skillnaden för en person som inte kan lovsångerna och slipper vänta till andra versen innan texten kommer upp när ”alla andra” redan sjungit första versen.

Att välja nyare lovsånger för en ung församling och vice versa för en äldre är inte en lag men ett generellt tips. Det brukar leda till att många hakar på. Grunda tänkandet på visionen – att vi hellre vill leda människor in i tillbedjan än att spela de låtar vi själva gillar. Vi gillar ju tillbedjan mer än låtarna! Tänk också på att exempelvis psalmer kan fungera som ett slags brygga mellan lägret och hemförsamlingens gudstjänster. Det är bra om lägerdeltagarna kan känna igen något från lägret även på hemmaplan!

Lovsång och ärlighet

En viktig grundtanke för oss som leder lovsång på Livskraft är att Gud är värd vår tillbedjan oavsett våra personliga omständigheter. Eftersom huvudfokus i lovsångerna bör vara Gud och hans löften, är det fullt rimligt att tänka sig att man kan sjunga exempelvis en glad sång om Guds godhet även när man själv mår dåligt eller har en ”dålig dag”! (Kanske är det t o m då man har störst behov av att göra detta, och på så sätt ”lyfta blicken” från sina egna omständigheter?)

Samtidigt är det viktigt att vi tar fasta på den lärdom vi får av texterna i Psaltaren, där en påfallande stor del av psalmerna har klagan inför Gud över kampen i livet som sitt främsta tema. Hur kan vi på ett bra sätt få med detta perspektiv även på Livskraft?

Ett första svar på denna fråga är att vi faktiskt inte tror att just lovsången alltid måste täcka in alla delar av livet. Det finns ju andra moment i en gudstjänst som kan fånga upp detta! Samtidigt är det viktigt att vi är medvetna om att många som kommer till lägren själva brottas med sådant som depression, skam, obekänd synd, tvivel etc. Ibland kan det därför vara läge att både i tal, bön och sång vända sig direkt till dem! Någon gång har vi t ex sjungit en solosång där kampen i det kristna livet stått i fokus. Generellt kanske denna variant är bättre än att försöka leda en hel församling i en klagan som många inte upplever som särskilt aktuell (med ”syndabekännelsesånger” som det

gyllene undantaget!).

Till sist är det viktigt att vi inte i onödan lägger ord i människors munnar som vi har anledning att tro att de flesta inte kan sjunga med full ärlighet. ”Jag vill älska dig av hela mitt hjärta” är sannolikt en mer korrekt beskrivning av verkligheten än ”Jag älskar dig av hela mitt hjärta”. Men detta innebär inte att texter av det senare slaget ska vara bannlysta!

Att leda lovsången...

Utöver låtvalen finns det mycket att säga om lovsångsledningen. Här följer några nycklar:

- Be församlingen att ställa sig upp innan lovsången startar. Inte för att Gud gillar stående lovsång bättre utanför att det brukar hjälpa många att fokusera, att inte bli alltför dåsiga och att inte sitta och sms:a på den (avstängda?) mobilen. Jag brukar säga att ”vi börjar stående och att man gärna får sätta sig i när man vill”. Det är nämligen lättare att sätta sig än att ställa sig upp i en större grupp. Grundtanken är att ”låta kroppen hjälpa hjärtat att tillbe”.
- Undvik för långa pauser mellan låtarna. Idealet är ofta att det aldrig blir helt tyst ens i övergången till en ny låt.
- Titta gärna på församlingen. Kommuniera med församlingen. Visa att du är på väg in i tillbedjan. Sök inte ögonkontakt länge med olika individer men se på människorna. Vill du istället blunda så behöver det inte alltid vara fel, men tänk efter varför du blundar så att du inte söker det som en trygghet ifrån människors blickar utan för att det är ett uttryck för din tillbedjan.
- Inspirera församlingen till att lovsjunga! Vissa har sagt till mig att det är upp till församlingen om den vill haka på eller inte, och det stämmer - men min uppgift är att visa vart vi är på väg och inspirera människor att följa. Läs gärna korta bibelord som uppmanar till lovsång. Agera ibland försångare eller ”försägare” för kommande sångrad både för att belysa den och för att minska osäkerheten över vad man skall sjunga. Uppmana folk att våga uttrycka sig om du märker att de vill men inte vågar (text till bibliska uttryck för tillbedjan som att klappa händerna, jubla etc.)
- Generellt bör du som ”huvudledare” i teamet hålla dig till melodistämman. Låt övriga sångare stå för stämsången!

När lovsången går bra:

Då skall vi som lovsångsledare mer och mer försvinna ur vår roll. Ta upp så lite uppmärksamhet som möjligt. Spela länge på samma låt. Backa från mikrofonen. Gör inga häftiga musikaliska break. Nu kan man verkligen blunda. Låt den Helige Ande ta över ledningen. Missförsta mig inte – förhoppningsvis har Han redan haft den ett tag men våga gå ifrån er struktur och plan. Ge plats för instrumentala partier eller spontana rader av tillbedjan eller be om att en lovsång skall födas i församlingen ...

Om lovsången är riktigt bra i början av ett pass eller i ett läge av snabb lovsång bör man ibland inte släppa ledningen lika mycket. Då kanske ens ledning behövs såväl musikaliskt som för att ge inriktningen sångmässigt. När lovsången går riktigt bra finns det såväl i det snabba som i det lugna partierna inte så mycket mer att säga om ramarna - där kommer konsten in. ➤

När lovsången går trögt:

Då finns det betydligt mer att säga för oss lovsångsledare. Först och främst behöver man inte lägga alltför lång tid på att analysera och utvärdera anledningen till trögheten. Tänk istället på vad ni som ledare kan göra för att leda församlingen på rätt spår. Här följer några olika spår:

- Byt stil. Har ni spelat snabba låtar, ta då långsamma. Har ni bett länge om den Helige Ande i lovsång? Byt då till ”helighetslåtar”.
- Bryt stil? Om inte bytet gör skillnad kanske man behöver bryta lovsången. Ibland kan det vara bra att inte ha någon lovsång på en kvart och istället uppmana församlingen till att tyst söka Gud. Förklara att det inte är någon konsert och att vi därför skall söka Gud för att komma vidare i tillbedjan.
- Välj låtar som församlingen känner igen. Ibland bär människor en tacksamhet till Gud som speciellt uttrycks genom vissa låtar. Blir de påmind om vad Gud gjort för dem så kommer lovsången enkelt.
- Både nya låtar och låtar på engelska kan ibland skapa en distans mellan församlingen och texternas innebörd. Ha därför inte för många nya låtar i varje pass – och särskilt inte för många nya på engelska!
- Led församlingen i olika uttryck. Föreslå t ex att alla kan falla på knä medan vi lovsjunger ”kom låt oss böja våra knän och tillbedja vår skapare och Herre”. Det är viktigt att individen själv får välja. Säg aldrig att människor ”måste” och nästan aldrig att folk ”skall” göra något. Uttryck gärna att ”jag kommer att böja knä och gör gärna det du också - som ett uttryck för din tillbedjan till Jesus”.
- Välj ”Jesuslåtar” och ”Jesustexter”. Jesus är bibelns kärna och stjärna. Vi går till Honom när vi inte vet vart vi ska gå, både i livet som helhet och i lovsång. Jesuscentrering.

När det går trögt provas vi som lovsångsledare. Tro inte att Gud inte gillar din lovsång och det jobb du lagt ner, om du har gjort det med goda motiv. Genom att öva oss i att leda lovsång när det går trögt slipar Gud oss också som lovsångsledare och kan dessutom ta bort lite av den stjärnglans som är en av riskerna att lägga på sig själv som lovsångsledare. ”After your testing comes your blessing” – var trogen din uppgift och kolla dina motiv. Ibland kan också den andliga kampen te sig så att ett riktigt trögt pass kan följas upp av ett fantastiskt pass. Om trögheten består är det gott att samla ledarna gemensamt för samtal och bön.

I detta PM har jag försökt att uttrycka några ramar som jag anser ger ett bra flyt i lovsången.

Guds smak för lovsång ändras inte – han vill alltid ha vårt hjärtas djupaste tillbedjan. Däremot behöver vi människor inspireras på olika sätt. Att leda lovsång är en konst som bygger på kärleken till Herren, förmågan att spontant uppfatta hans ledning, leva med goda motiv och med en Kristuslik karaktär. Jag hävdar inte att detta PM gäller för alla situationer utan hoppas att det kan fungera som goda råd från en lovsångsledare som längtar efter att bli en mer Kristuslik lovsångsledare ...

Mats Nyholm, lovsångsledare på Livskraft och ordförande i KLOT

För vidare kontakt: www.klot.nu

För fortsatt läsning:

Jag kommer för att tillbe av Tim Hughes (David Media 2004)

Tillbedjaren som vägrar ge upp av Matt Redman (David Media 2002)

Appendix:

Tips på psalmer att använda på Livskraft

Ett återkommande diskussionsämne i samband med planering av läger/gudstjänster för ungdomar är hur många psalmer vi ska ha med på mötena. Frågan är svår av flera skäl:

- Det uppenbart att de modernare lovsångerna ofta talar starkare till den unga generationen än psalmerna. Både för att psalmerna generellt har svårare texter (som dessutom ofta är skrivna mer som undervisning än som böner/proklamationer riktade till Gud) och för att de inte sällan är ganska svåra att tackla rent musikaliskt.
- Lika uppenbart är att många av psalmerna har texter med betydligt mer substans, ofta med en både gedigen och själavårdande vardagsteologi i botten.
- Särskilt många svenskkyrkliga ungdomar är vana vid att enbart sjunga psalmer i gudstjänsten. För att ge dessa en möjlighet att känna igen sig 1) när de kommer till lägret och 2) när de kommer hem efter lägret är det bra om åtminstone några psalmer kan bli förknippade både med lägret och hemförsamlingen!
- Till detta kan läggas att många av psalmerna ingår i vår gemensamma kulturskatt, som vi någonstans faktiskt har ett ansvar att föra vidare. (Men därmed inte sagt att vi måste kompa dem endast med orgel eller piano!)

Målsättningen på Livskraft har alltid varit att ha åtminstone någon psalm varje kväll. Ofta under kollekten, men gärna också vid något annat tillfälle. För att underlätta för detta har vi nu upprättat följande lista på psalmer som kombinerar minst två av följande kriterier: 1) de är förhållandevis lättsjunga, 2) de har bra texter, 3) de är kända och 4) de är skrivna i du-form (till Gud, inte om Gud).

I psalmbokstillägget (nr 701-800) finns dessutom ett antal moderna lovsånger. Eftersom tröskeln därmed har blivit lägre för att sjunga dessa i Svenska kyrkans församlingar, kan det vara strategiskt att använda sig lite mer av dessa!

Psalmnr:	Namn/rubrik:	Kommentar:
3	Helig, helig, helig	
10	Lov, ära och pris	
11	O store Gud	
15	Halleluja! Sjung om Jesus	
16	Kom, låt oss nu förenas här	
17	Ge Jesus äran	
20	Helige Fader, kom och var oss nära	
28	Så älskade Gud världen all	
30	Gud är trofast	
38B	För att du inte tog det gudomliga	
39	Jesus från Nasaret går här fram	
40	Kristus vandrar bland oss än	
45	Jesus för världen givit sitt liv	
46	Låt mig få höra om Jesus	
47	Säg, känner du det underbara namnet	
48	Vilken vän vi har i Jesus	

Psalmnr:	Namn/rubrik:	Kommentar:
52	Herre, se vi väntar alla	Andens person och verk
59	Med Gud och hans vänskap	Se även nr 720
69	Glad jag städse vill bekänna	Dopet
75	När vi delar det bröd	Nattvard
89	Se, jag vill bära ditt budskap, Herre	Mission
94	Du som av kärlek varm	
100	Tillkomme ditt rike	Mission
103	Bereden väg för Herran	[Advent]
122	Dagen är kommen	[Jul]
147	Upp, min tunga, att lovsjunga	[Påsk]
148	Jesus Kristus är uppstånden	[Påsk]
161	Helige Ande, låt nu ske	
172	De skall gå till den heliga staden	Himlen
176	Din klara sol går åter opp	Morgonpsalm
184	Jesus kär, var mig när	
190	Bred dina vida vingar	Kvällspsalm
194	Giv, o Jesus, fröjd och lycka	Årsskifte
207	En liten stund med Jesus	
210	Jag lyfter ögat mot himmelen	
211	Jesus kär, gå ej förbi mig	
217	Gud, för dig är allting klart	
224	Lämna dig helt åt Jesus	
225	Jesus är ute och söker	
228	I tro under himmelens skyar	
231	Oändlig nåd	
235	Som en härlig gudomskälla	
236	Guds källa har vatten tillfyllest	
248	Tryggare kan ingen vara	
249	Blott en dag	
250	Är det sant att Jesus är min broder	
251	Var jag går i skogar, berg och dalar	
253	O giv oss, Herre, av den tro	
254	Löftena kunna ej svika	
259	Saliga visshet	
260	Jag kan icke räkna dem alla	
274	Jesus, gör mig så till sinnes	
280	Jesus, min Herre, dig vill jag älska	
285	Det finns djup i Herrens godhet	
303	Det finns en väg till himmelen	
339	Himmelske Fader	Guds treenighet
567	Upp, kristen, upp till kamp	
646	Grip du mig, helige Ande	
701	Vi vill ge dig ära	
702	Jag vill ge dig, o Herre, min lovsång	
703	Ropa till Gud	
704	Din trofasta kärlek	
705	Halleluja! Ditt lov vi sjunger	
715	Jesus, det skönaste	
722	Ge oss än en stund av nåd	
725	Endast av nåd	
727	Ät mitt bröd	Nattvard
734	Tänk, vilken underbar nåd	Mission

Psalmnr:	Namn/rubrik:	Kommentar:
735	Gå ut kring hela jorden	Mission
743	Var glad, för Kristus lever	[Påsk]
750	Dagen är slut	Kvällspsalm
755	Vila i mig	
756	Bara i dig	
757	I Din närhet	
758	Herre, till dig får jag komma	
760	Din nåd är dyrbar	
768	Du omsluter mig	
769	Gud, i dina händer	
773	Känn ingen oro	Taizé
774	Som när ett barn kommer hem	
775	Att få vara försonad	
777	Tacka Herren	Taizé
778	I min Gud	Taizé
784	Brinnande hjärtan	
785	Ge oss mod att våga leva	
795	Alltid på väg	

Lycka till med låtvalet!

Olof Edsinger